LIBRIS | We know books

ERIC-EMMANUEL
SCHMITT

Doamna Pylinska
și secretul lui Chopin

Traducere din franceză și note de
DORU MAREȘ

HUMANITAS
fiction

LIBRIS | We know books

Lector: Gabriela Riegler
Redactor: Raluca Popescu
Coperta: Angela Rotaru
Tehnoredactor: Manuela Măxineanu
Corector: Marilena Vasile
DTP: Corina Roncea, Veronica Dinu

Tipărit la Artprint

ERIC-EMMANUEL SCHMITT
MADAME PYLINSKA ET LE SECRET DE CHOPIN
© Editions Albin Michel – Paris 2018
All rights reserved.

© HUMANITAS FICTION, 2019, 2022
pentru prezenta versiune românească

ISBN 978-606-097-124-5
Descrierea CIP este disponibilă
la Biblioteca Națională a României.

EDITURA HUMANITAS FICTION
Piața Presei Libere 1, 013701 București, România
tel. 021 408 83 50, fax 021 408 83 51
www.humanitas.ro

Comenzi online: www.libhumanitas.ro
Comenzi prin e-mail: vanzari@libhumanitas.ro
Comenzi telefonice: 0723 684 194

În casa copilăriei mele trăia un intrus. Din afară, toată lumea credea că familia Schmitt era alcătuită din patru membri – doi părinți și doi copii –, când, de fapt, la domiciliul nostru locuiau cinci persoane. Intrusul stătea permanent în salon și acolo dormea, acolo veghea ursuz, nemișcat și nepoftit.

Luați cu treburile, adulții nu-l băgau în seamă. Uneori, mama, agasată, intervenea pentru a-i păstra curățenia. Numai sora mea avea legătură cu supărătorul personaj, trezindu-l în fiecare zi pe la prânz, lucru la care respectivul reacționa zgomotos. Personal, îl uram; mormăielile, aerul lugubru, aspectul lui auster, închis mi-l făceau nesuferit;

LIBRIS | We know books

seara, din moțul patului, mă rugam deseori să dispară.

Oare de când apăruse printre noi? Dintotdeauna îl văzusem proțăpit în casă. Brun, zdravăn, obez, plin de pete, cu fildeșul dinților îngălbenit, trecea de la tăcerea fățarnică la un tămbălău asurzitor. Când sora mea mai mare își făcea timp pentru el, mă refugiam la mine în cameră sau fredonam ceva, cu palmele lipite de urechi, ca să mă sustrag de la dialogul lor.

Imediat ce intram în salon, îl ocoleam suspicios și îi aruncam o privire care să-l intimideze, ca să rămână la locul lui și să priceapă că niciodată nu ne va lega vreo prietenie; el însă se prefăcea că nu observă. Ne evitam cu o asemenea îndârjire, încât suspiciunea reciprocă îngreuna atmosfera. Serile ne asculta conversațiile fără a le comenta, lucru care numai pe mine mă oripila, într-atât

mi se obișnuiseră părinții cu prezența lui de ființă obtuză.

Intrusul se chema Schiedmayer și era o pianină. De trei generații își trecea familia noastră parazitul de la una la alta.

Sub pretextul că învăța muzică, sora mea îl înnebunea zi de zi. Sau invers... Nici o melodie nu ieșea din bufetul acela din lemn de nuc, doar lovituri de ciocan, guițat, scârțâieli, game știrbe, petice de aer, ritmuri șchioape, acorduri disonante; între *Ultimul suspin* și ceva *Marș turcesc*, mă temeam mai ales de o tortură pe care sora mea o numea *Für Elise*, compusă de un călău pe numele lui Beethoven, care-mi zgâria urechile ca freza dentistului.

Într-o duminică, în timp ce sărbătoream aniversarea mea de nouă ani, mătușa Aimée, blondă, feminină, mătăsoasă, pudrată, mirosind a irișsi și a lăcrămioare, a arătat spre căpcăunul adormit.

LIBRIS | We know books

— Al tău e pianul, Éric?

— Nici vorbă! i-am răspuns.

— Atunci cine cântă la el? Florence?

— Așa se pare, am mârâit strâmbându-mă.

— Florence! Hai să ne cânți ceva.

— Nu știu nici un cântec, a oftat sora mea, și măcar de data aceea i-am apreciat luciditatea.

Aimée și-a frecat bărbia împodobită cu o gropiță drăgălașă și s-a uitat lung la indezirabil.

— Ia să vedem noi...

Am chicotit auzind expresia „Ia să vedem noi", care mă distrase dintotdeauna, mai ales că mama o folosea sub forma: „Ia să vedem noi, zicea orbul."

Fără a-mi lua în seamă râsul, Aimée a ridicat capacul din lemn cu delicatețe, de parcă ar fi deschis cușca unei fiare, a parcurs clapele din priviri și le-a atins ușor cu degetele fine pe care și le-a retras deodată, iar un

miorlăit a trecut prin încăpere: felina se cabra, îndărătnică, amenințătoare.

Și-atunci, mătușa Aimée și-a reluat tentativele precaute de apropiere. Cu mâna stângă a mângâiat clapele. Animalul a emis un sunet înfundat; caz unic, nu a mai tropăit, ci aproape că a dat dovadă de amabilitate. Aimée a schițat un arpegiu; receptiv, țărănoiul a tors; a cedat, iar ea l-a îmblânzit.

Satisfăcută, Aimée s-a oprit, a măsurat din cap până-n picioare tigrul pe care-l metamorfozase în pisoiaș, s-a așezat pe taburet și, sigură de ea ca și de animal, a început să cânte.

În mijlocul salonului însorit a ieșit la suprafață o lume nouă, un altunde luminos plutind în perdele, liniștită, tainică, unduindu-se, care ne-a făcut să încremenim și să fim atenți. La ce? Habar n-aveam. Tocmai începea să se desfășoare un eveniment extraordinar, să înflorească un univers paralel,

LIBRIS | We know books

epifania unui mod altfel de a exista, dens și eterat, bogat și volatil, proaspăt și puternic care, dăruindu-se, își păstra profunzimea misterului.

În tăcerea încărcată de uluirea noastră, mătușa Aimée contempla pianul, îi surâdea cu mulțumire. Apoi și-a ridicat chipul către noi, pleoapele oprindu-i cu greu lacrimile.

Derutată, sora mea fixa cu o privire amenințătoare Schiedmayerul care nu-i făcuse niciodată onoarea de a suna astfel. Părinții se uitau stupefiați unul la altul, din cauză că bufetul acela pântecos și întunecat la culoare, pe lângă care tot trecuseră de-un veac încoace, putea împrăștia atâta farmec. Cât despre mine, îmi frecam antebrațele pe care părul mi se ridicase și am întrebat-o pe mătușa Aimée:

— Asta ce-a mai fost?

— Chopin, evident.

În aceeași seară, am cerut să iau lecții de pian și, peste o săptămână, am început să învăț să cânt.

Observând cât de mult mă tulburase complicitatea lui cu mătușa Aimée, Schiedmayerul și-a manifestat indulgent triumful: uitând de ostilitatea mea de până atunci, m-a lăsat să-mi duc liniștit până la capăt gamele, arpegiile, octavele și exercițiile din Metoda Czerny. Odată ce mi-am însușit laborioasele prime elemente, doamna Vo Than Loc, profesoara mea, m-a inițiat în Couperin, Bach, Hummel, Mozart, Beethoven, Schumann, Debussy... Amabil, bufetul se lăsa în voia solicitărilor mele și îmi îndeplinea dorințele cu bunăvoință. Eram pe cale de a ne dovedi reciproc respectul.

Pe la șaisprezece ani, am cerut să-l abordăm pe Chopin. Oare nu pentru a-i pătrunde misterul alesesem să învăț să cânt la

LIBRIS | We know books

pian? Profesoara mi-a ales un vals, un preludiu, o nocturnă, iar eu fremătam la gândul de a mă afla în pragul învestiturii supreme.

Numai că, vai, degeaba mi-am dezvoltat dexteritatea, degeaba am ajuns să stăpânesc paginile dificile, să memorez portativele, să respect ritmurile, tot nu am mai regăsit vreodată freamătul celei dintâi întâlniri, acel altunde voluptuos, întreţesut de mătasea sunetelor, de mângâierea acordurilor, de vibraţia cristalină a melodiei. Dacă pianul asculta de impulsurile mele digitale, nu răspundea totuşi nici visurilor, nici amintirilor mele. Miracolul nu se producea. Instrumentul, suav, limpede, fragil, emoţionat sub degetele lui Aimée, răsuna viril şi franc sub degetele mele. El să fi fost de vină? sau eu? sau profesoara mea? Ceva îmi scăpa. Chopin era departe.

Studiile de literatură mi-au solicitat întreaga energie, apoi, la douăzeci de ani, am

fost obligat să plec din Lyon, de lângă familie şi Schiedmayer, pentru a ajunge la Paris şi a începe Şcoala Normală Superioară, unde intrasem prin examen. Acolo, evadat din schimnicia şcolară, liber în sfârşit să mă plimb, să dansez, să beau, să flirtez, să fac dragoste, mă împrăştiam cu voioşie şi îmi epuizam puterile tot atât de mult petrecând cât lucrând. Devenit stăpân al propriei mele agende, căutam un profesor care să mă ajute să rezolv cazul Chopin. Care mă obseda. Îmi lipseau lumina, liniştea, tandreţea lui. Urma pe care o lăsase în mine, într-o după-amiază de primăvară de pe când împlineam nouă ani, oscila între amprentă şi rană. Deşi tânăr, resimţeam nostalgia; trebuia să-i smulg cumva secretul.

După ce m-am tot interesat printre colegii mei parizieni, am descoperit o persoană ce părea potrivită, o anume doamnă Pylinska, având o reputaţie excelentă, o